

obligacji, lub też z innym źródłem wskazanym przez emitenta. Np. możliwe będzie finansowanie z obligacji budowy dróg, zaś wypłat oprocentowania pochodzić będzie z sektora wodno – ściekowego. Możliwe jest też przeprowadzenie emisji obligacji, które przewidywać będzie tzw. świadczenie niepieniężne emitenta. Emitent zobowiązuje się do świadczenia odpowiednich usług przez określony czas.

Kapitały obce

Rozwój rynku usług finansowych, rosnąca konkurencja wśród potencjalnych dostawców usług i towarów, a jednocześnie ich zainteresowanie uczestnictwem w świadczeniu usług o charakterze „monopolu naturalnego”, (a takimi są w większości usługi komunalne), sprawia, że coraz częściej finansowanie inwestycji odbywa się z wykorzystaniem kapitałów osób trzecich. Zazwyczaj są to wykonawcy robót, dostawcy sprzętu, podmioty zainteresowane dzierżawą infrastruktury komunalnej itp.

Z przeprowadzonych analiz techniczno – ekonomicznych wynika, że w większość usług komunalnych odpowiedniej skali, przy racjonalnym zarządzaniu winna być dochodowa. Nawet wysokie nakłady na modernizację infrastruktury przyczyniają się do powstawania na tyle wysokich oszczędności w wydatkach, że pozwalają one na spłatę wszelkich zobowiązań i generują jeszcze znaczące nadwyżki finansowe. W realizowanych obecnie w Polsce przedsięwzięciach, największe oszczędności, wyliczane jako różnica między nakładami ponoszonymi dotychczas na świadczenie danej usługi, a analogicznymi wydatkami po modernizacji, występują w odniesieniu do oświetlenia ulic, budynków oraz ciepłownictwa.

Z punktu widzenia inwestora: jednostki samorządu lub przedsiębiorstwa komunalnego, najważniejsze wydaje się to, że korzyści z modernizacji mogą wystąpić także wówczas, gdy jest ona finansowana w znacznej części, jeśli nie w całości ze środków dostawców (wykonawców) poprzez tzw. formułę kredytu kupieckiego. Kredyt zapewnia tu wykonawca, co zwalnia inwestora z przygotowania niezbędnej dokumentacji dla banku, uchwał rad gmin, a co najważniejsze nie ogranicza jego zdolności kredytowej.

W wymienionych wyżej dziedzinach: ciepłownictwie, gazownictwie, oświetleniu nakłady inwestycyjne, a także koszty finansowe „spłacają się”, najczęściej z oszczędności w okresie kilku lat. Firmy oferujące taką formę finansowania korzystają najczęściej z pomocy instytucji finansowych, głównie banków, które kupują od nich wierzytelności, dzięki czemu zapewniają im zwrot ponoszonych nakładów, a tym samym dalsze finansowanie. Procedura związana ze sprzedażą wierzytelności jedynie w minimalnym stopniu wymaga zaangażowania samorządu lub przedsiębiorstwa komunalnego. Jest to tylko akceptacja sprzedaży wierzytelności i potwierdzenia zobowiązania do dokonywania spłaty na inny niż dotychczas rachunek.

Spłata zobowiązań może następować, bądź z zaoszczędzonych „Kosztów eksploatacyjnych” (oświetlenie ulic), bądź przychodów ze sprzedaży zwiększonych usług o lepszej jakości. Po spłacie zobowiązań uzyskuje się dodatkowo zaoszczędzone kwoty, które mogą być przeznaczone na inne cele.

Inną, coraz częściej występującą formą finansowania inwestycji jest pozyskanie inwestora zewnętrznego, jako udziałowca w realizacji inwestycji. Inwestor finansowy włącza się w finansowanie danej inwestycji w zamian za udział w zyskach realizowanych przez dany podmiot

gospodarczy. W stosunku do inwestycji komunalnych, których zaspokojenie jest obowiązkiem gmin, i to one ponoszą odpowiedzialność za świadczenie tych usług ważna jest forma tego udziału. Z reguły jest to udział czynny w zarządzaniu, w stopniu zależnym od posiadanych udziałów, aczkolwiek należy dążyć do ograniczenia wpływów inwestora zewnętrznego tylko do tzw. udziału biernego. Oznacza to udział w zyskach, bez praw w zarządzaniu. Charakterystyczne dla tej formy finansowania, jest również to, że umowy o współpracę z reguły określają precyzyjnie okres w jakim przewidywany jest udział inwestora finansowego. Po osiągnięciu zamierzonych efektów finansowych inwestor wycofuje się, pozostawiając cały majątek (zmodernizowanego przedsiębiorstwa) pierwotnemu właścicielowi.

Podobnie jak w wypadku finansowania przez oszczędności, udział inwestora zewnętrznego w realizacji przedsięwzięcia nie ogranicza zdolności kredytowej miasta (gminy).

W przytoczonych formach finansowania inwestycji, konieczna jest samodzielność podmiotów gospodarczych (przynajmniej w formie spółki z.o.o.)

Podsumowanie

Przedstawione źródła finansowania inwestycji miejskich, w tym szczególnie komunalnych, mogą być wykorzystywane w różnym stopniu, gdyż głównym kryterium wyboru źródła finansowania powinna być specyfika realizowanego przedsięwzięcia oraz sytuacja podmiotów mających przeprowadzać te inwestycje.

Obecnie ze względu na ogromne potrzeby w zakresie realizacji nowych inwestycji oraz modernizację istniejących składników mienia komunalnego, wykorzystuje się kilka źródeł finansowania jednocześnie. Obserwuje się też zmianę udziału różnych form finansowania w kierunku ograniczania środków własnych i preferencyjnych źródeł finansowania, na rzecz zewnętrznych środków komercyjnych.

Mimo zwiększonych nakładów, wykorzystywany przy tym efekt dźwigni finansowej pozwala rozwinąć przedsiębiorstwo, zwiększyć zakres działania, skrócić okres realizacji inwestycji. Najważniejsze jest to, aby dobrze określać i wybierać priorytety inwestycyjne oraz korzystać z szerokiej gamy dostępnych na rynku możliwości w zakresie finansowania. Odpowiednio dobrane instrumenty finansowe mogą pozwolić na realizację znacznej części choćby najśmielszych zamierzeń inwestycyjnych.

PRZEWIDNICZĄCY
 RADY MIEJSKIEJ KOŚCIANA
 mgr Bronisław Frątczowski

Załącznik Nr 1

Kredyty preferencyjne udzielane przez polskie banki na inwestycje z zakresu inwestycji komunalnej i ochrony środowiska.

1. Bank Ochrony Środowiska S.A.

Bank ten został utworzony w dniu 28 września 1990 roku w Warszawie. Specjalizuje się w finansowej obsłudze przedsięwzięć służących ochronie środowiska naturalnego. W swojej działalności komercyjnej Bank kieruje się zasadami ekorozwoju.

Podstawową sferą działalności operacyjnej Banku jest działalność kredytowa. Zgodnie ze swoją specjalizacją Bank skoncentrował się na kredytowaniu przedsięwzięć inwestycyjnych z zakresu ochrony środowiska, wykorzystując w tym celu środki własne oraz powierzone.

Oprocentowanie kredytów preferencyjnych ustala się na zasadach i na poziomie wynikającym z podpisanej umowy pomiędzy Bankiem a Narodowym Funduszem lub wojewódzkimi funduszami. W przypadku Narodowego Funduszu oprocentowanie to ustalono na poziomie wynikającym z zasad udzielania i umarzania pożyczek oraz udzielania dotacji ze środków Narodowego Funduszu.

Oferta kredytów preferencyjnych stworzona w oparciu o umowy Banku z Narodowym Funduszem oraz wojewódzkimi funduszami obejmuje między innymi:

- kredyty udzielane ze środków Banku przy dopłatach do preferencyjnego oprocentowania ze środków wspomnianych funduszy,
- kredyty preferencyjne udzielane ze środków funduszy ekologicznych (wnioski kredytowe rozpatrywane są w Narodowym Funduszu lub w wojewódzkich funduszach i po pozytywnej decyzji kierowane są do Banku celem zawarcia umowy kredytowej i jej obsługi; w przypadku tego rodzaju kredytów istnieje możliwość częściowego umarzania na warunkach wynikających z zasad obowiązujących w funduszach ekologicznych),
- linie kredytowe ze środków funduszy ekologicznych na finansowanie zadań związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną.

Bank poprzez działalność w formie kredytów preferencyjnych współfinansuje inwestycje proekologiczne z następujących dziedzin:

- ochrona wód – inwestycje między innymi w zakresie budowy i modernizacji komunalnych, przemysłowych i wiejskich oczyszczalni ścieków, budowy kolektorów dosyłowych i sieci kanalizacyjnych, wprowadzania nowych technologii ograniczających zużycie wody oraz redukcję ilości odprowadzanych ścieków,
- gospodarka wodna – finansowanie zadań obejmujących między innymi budowę małych elektrowni wodnych, tworzenie zamkniętych obiegów wody, wtórne wykorzystywanie wody, zakup urządzeń przeciwpowodziowych, regulacja rzek i potoków,
- ochrona atmosfery – finansowanie zadań między innymi w zakresie zakupu i wdrażania urządzeń i technologii ograniczających emisję zanieczyszczeń pyłowych i gazowych (ze szczególnym uwzględnieniem dwutlenku siarki i tlenku azotu) z kotłowni, modernizacji kotłowni w celu zamiany paliwa węglowego na gazowe lub olejowe, inwestycji zmierzających do wykorzystania niekonwencjonalnych metod pozyskiwania energii, gazyfikacji,
- ochrona ziemi – zadania polegające między innymi na rekultywacji powierzchni ziemi, składowania odpadów komunalnych i przemysłowych oraz ich spalaniu, kompostowaniu i przeróbce odpadów w celu ich gospodarczego wykorzystania, wdrażaniu produkcji mało- lub bezodpadowych,
- ponadto zadania w zakresie oszczędnego użytkowania, ochronie i kształtowania żywych zasobów przyrody, rozwoju produkcji specjalistycznych urządzeń i aparatury kontrolno – pomiarowej oraz edukacji ekologicznej.

Oferta kredytowa Banku w zakresie kredytów preferencyjnych obejmuje także kredyty udzielane na gazyfikację wsi ze środków wspomnianej Fundacji Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej Counterpart Fund. Przedmiotem kredytowania są inwestycje w zakresie:

- a. budowy sieci rozdzielczych gazu na wsi
- b. budowy i wyposażenia rozlewni gazu ciekłego propan – butan.

a. Kredyty na budowę sieci rozdzielczych gazu na wsi obejmują i dotyczą sieci średniego i niskiego ciśnienia, zapewniające dostarczanie gazu z rurociągów wysokoprężnych do gospodarstw domowych na wsi. Przeznaczone są dla społecznych komitetów gazyfikacji wsi o statusie spółek prawa cywilnego, oraz zarządów gmin oraz spółek prawa handlowego z udziałem jednostek samorządu terytorialnego

b. Kredyty udzielane na budowę i wyposażanie rozlewni gazu ciekłego propan – butan, udzielane osobom fizycznym (prowadzącym działalność gospodarczą) i prywatnym spółkom prawa handlowego (z udziałem kapitału prywatnego powyżej 50%) dotyczą takich zadań, jak:
- budowa i wyposażenie rozlewni ciekłego gazu propan – butan do butli lub zbiorników o przerobie do 2000 ton rocznie,
- budowa lokalnej sieci przesyłowej gazu propan – butan, dostarczonego z lokalnej rozlewni.
- zakup specjalistycznych środków transportu umożliwiających dowóz oraz napełnianie gazem butli i zbiorników na terenie gospodarstw rolnych.

Bank angażuje się także w sferze prac dotyczących tworzenia wspólnych, międzynarodowych przedsięwzięć kapitałowych w dziedzinie ochrony środowiska. Wyrazem tego były podjęte działania zmierzające do utworzenia pierwszego w Polsce funduszu inwestycyjnego „Green Equity” z udziałem Banku, Narodowego Funduszu, Funduszu PHARE, NEFCO oraz EBOiR. Bank rozwija również współpracę z Bankiem Światowym w zakresie wykorzystania środków Globalnego Funduszu Ekologicznego na wdrożenie projektu modernizacji małych i średnich elektrociepłowni oraz elektrowni węglowych w Polsce.

W ramach porozumień międzynarodowych Bank pełni rolę agencji wdrażającej realizowany do 2000 roku Program „Zamiana ogrzewania węglowego na gazowe w małych i średnich kotłowniach” dotowanego ze środków funduszu Global Environment Trust Fund w ramach projektu Global Environment Facility, obejmujący udzielanie dotacji na zadania związane z zamianą ogrzewania węglowego na gazowe w w/w kotłowniach. We wdrażaniu tego programu Bank występuje jako administrator działalności Programu i funduszy towarzyszących, wykorzystywanych wyłącznie na cele Programu.

Podstawowym celem Programu jest zmniejszenie emisji gazów powodujących efekt cieplarniany, zaś założeniem jest wdrożenie, poprzez bezzwrotne dofinansowanie, nowoczesnych rozwiązań technologicznych w tym zakresie.

2. Polski Bank Rozwoju S.A.

Bank ten udziela kredytów z własnych środków, jak również ze środków wielu zagranicznych linii kredytowych na inwestycje.

W ofercie kredytowej Banku znajdują się między innymi kredyty z linii kredytowych Europejskiego Banku Inwestycyjnego na inwestycje energooszczędne i związane z ochroną środowiska. Kredyty te w pierwszej kolejności przeznaczone są dla spółek z udziałem podmiotów ze Wspólnoty Europejskiej.

Celem ubiegania się o kredyt, wnioskodawca winien przedstawić dokumenty prawne, analizę ekonomiczno – finansową (wraz z prognozami i analizą wrażliwości projektu inwestycyjnego) jak również analizę marketingową, techniczną oraz propozycje zabezpieczenia spłaty kredytu.

Oferta Banku obejmuje także inwestycje kapitałowe w zakresie organizowania finansowania inwestycji infrastrukturalnych (w tym telekomunikacji i budowy autostrad) jak również wspomaganie przedsięwzięć z dziedziny ochrony środowiska i oszczędności energii.

3. Bank rozwoju Eksportu S.A.

Bank ten udziela kredytów zarówno ze środków własnych jak i udostępnionych ze źródeł zewnętrznych.

Kredyty udzielane ze źródeł zewnętrznych (głównie ze środków finansowych Europejskiego Banku Inwestycyjnego) przeznaczone są na ochronę środowiska i programy oszczędności energii, jak również na turystykę, przetwórstwo rolno – spożywcze i przemysł przetwórczy.

Dla kredytów udzielanych firmom z dowolnego sektora (w tym joint venture) maksymalny udział kredytu w kosztach realizacji przedsięwzięcia wynosi 50%, zaś wysokość kwoty kredytu wynosi od 20 tys. Do 12,5 mln ECU.

4. Bank Śląski S.A.

Bank Śląski S.A. udziela kredytów zarówno ze środków własnych jak i ze środków własnych z dopłatą do oprocentowania ze źródeł zewnętrznych (głównie wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej).

Przedmiotem kredytowania kredytów z dopłatami są zadania wskazane w ustawie o ochronie i kształtowaniu środowiska, między innymi ochrona wód, ochrona powietrza, przyrody, powierzchni ziemi, edukacja ekologiczna, redukcja emisji SO₂, ograniczenie emisji ze środków transportu publicznego, budowa składowisk odpadów komunalnych.

Dla tego rodzaju kredytów maksymalny udział kwoty kredytu w kosztach realizacji zadania wynosi 80%, zaś kwota kredytu nie może przekroczyć 1 mln. Zł.

Dla kredytów udzielanych ze środków finansowych banku na realizację zadań wskazanych w w/w ustawie związanych z ochroną wód, powietrza, przyrody, powierzchni ziemi, edukacją ekologiczną, redukcją emisji SO₂, ograniczeniem emisji ze środków transportu publicznego, budową składowisk odpadów komunalnych oraz modernizacją zakładów pracy – maksymalny udział kwoty kredytu w kosztach realizacji przedsięwzięcia nie może przekroczyć 80%, zaś kwotowo udzielane są bez ograniczeń.

5. Bank Zachodni S.A.

Kredyty preferencyjne przeznaczone są głównie na realizację inwestycji w dziedzinie ochrony atmosfery, tj. modernizacja systemów grzewczych w budynkach i lokalach (przebudowa kotłowni i pieców opalanych paliwem stałym na kotłownie i piece gazowe, olejowe i elektryczne wraz z niezbędną instalacją gazową, elektryczną i centralnego ogrzewania, budowa gazowych, olejowych i elektrycznych systemów ogrzewania w nowo powstałych obiektach, przyłączanie obiektów do miejskich sieci grzewczych.

Preferencje warunków kredytu możliwe są dzięki wspomaganie kapitału bankowego środkami wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Załącznik Nr 2

Zasady wsparcia finansowego inwestycji i
przedsięwzięć udzielanego w ramach pomocy
zagranicznej

Pomoc zagraniczna

Dofinansowanie zadań proekologicznych ze środków pomocy zagranicznej polega na wykorzystaniu dotacji dewizowych przekazywanych dla Polski. Z reguły pomoc ta ma charakter promocyjny (w tym także promocja firm i technologii z kraju ofiarodawcy, stąd też dotacja taka często stanowi pomoc przede wszystkim dla producentów zagranicznych). Wyjątkiem są tutaj środki pomocowe z EWG i Banku Światowego, gdzie strona polska samodzielnie realizuje uzgodnione projekty z postawionych do jej dyspozycji środków.

Wybór projektów przeznaczonych do finansowania ze środków pomocy zagranicznej odbywa się zgodnie z polską procedurą. Projekty zagraniczne są weryfikowane pod kątem zgodności z polskimi normami ekologicznymi. Ważną rolę w tym zakresie odgrywa również możliwość transferu do Polski nowoczesnych technologii ochrony środowiska.

Do wiodących instytucji w zakresie rozdziału i dysponowania środkami pomocy zagranicznej należą między innymi:

- 1. Międzynarodowy bank Odbudowy i Rozwoju (IBRD) – Bank Światowy**
- 2. Ekologiczny Fundusz Partnerski – Poland and Hungary Assistance for the Reconstruction of the Economy (PHARE) – od 2000r. fundusz ulega zmodernizowaniu.**
- 3. Program Działań Wspólnej Realizacji (Join Implementation) oraz Global Environmental Facility (GEF),**

a ponadto:

- 4. Fundusze pochodzący ze współpracy bilateralnej,**
- 5. Fundusze fińskie:**
 - a. Fundusz Ekokonwersji fińskiej,**
 - b. Fundusz fińskich darów żywnościowych.**

1. Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju (IBRD) – Bank Światowy

Bank Światowy powstał w 1944 roku, polska będąc zaś jednym z jego założycieli była jego członkiem do 1950 roku. Ponowne wstąpienie do Banku Światowego nastąpiło w 1986 roku. Bank ten wspólnie z innymi instytucjami finansowymi utworzył tzw. Grupę Banku Światowego zajmującą się udzielaniem pomocy finansowej w różnych strefach, w tym w dziedzinie ochrony środowiska.

Obecnie do grupy tej (oprócz IBRD) należą:

IFC – International Finance Corporation – Międzynarodowa Korporacja Finansowa (instytucja udzielająca wsparcia finansowego przedsiębiorstwom prywatnym, nie posiadających gwarancji rządowych),

IDA – International Development Association – Międzynarodowe Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju (instytucja zajmująca się realokacją środków finansowych przeznaczonych przez kraje rozwinięte dla państw rozwijających się),

ICSID – International Centre for Settlement for Investment Disputes – Międzynarodowe Centrum Rozstrzygania Sporów Inwestycyjnych (zajmująca się prowadzeniem mediacji pomiędzy inwestorami zagranicznymi a rządami krajów, na terenie których prowadzona jest inwestycja),

MIGA – Multilateral InvestmentGuarrantee Agency – Wielostronna Agencja Gwarancji Inwestycyjnych (instytucja zajmująca się ubezpieczaniem inwestycji na zasadach